תנ״ך · אחרונים · מנחת שי · נביאים

מנחת שי על עמוס

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מנחת שי על עמוס

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מנחת-שי-על-עמוס/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק ח 4
פסוק י 4
פסוק יא 4
פרק ב 4
פסוק ד 4
פסוק יא 4
פסוק יב 4
פרק ג 5
פסוק ב 5
פסוק ד 5
פסוק ו 5
פסוק ח 5
פסוק ט 5
פסוק יא 5
פסוק יב 5
פסוק יד 5
פרק ד 5
פסוק א 5
פסוק ב 6
פסוק ג 6
פסוק ח 6
פסוק י 6
פסוק יא 6
פסוק יג 6
פרק ה 6
פסוק ב 6
פסוק יד 7
פסוק יט 7
פסוק כא 7
פסוק כב 7
פרק ו 7
פסוק ב 7
פסוק ג 8
פסוק ד 8
פסוק ו 8
פסוק ז 8
פסוק ח 8
פרק ז 8
פסוק ב 8
פסוק ח 8
פסוק ט 8
פסוק יד 8
פסוק טו 8
פרק ח 9
פסוק ד 9
פסוק ז 9
פסוק ח 9
פסוק ט 9
פסוק יא 9
פסוק יג 9
פרק ט 9
פסוק א 9
פסוק ו 9
פסוק ט 10
פסוק יג 10

פרק א

פסוק ח

והשיבותי ידי. מלעיל הטעם בבי"ת ובמקצת ספרים מלרע והמסורת צווחת כנגדם ואומרת ב' מלעיל כמ"ש ביחזקאת כ':

פסוק י

בחומת צר. לית בטעם מלעיל בענין:

ואכלה ארמנותיה. בכמה ספרים חסר וא"ו אמנם כפי המסורת ראוי להיות מלא וכן מצאתיה מפורשת במקרא כ"י זה לשונה. ארמנתיה ד' חסר בלישנא וסימן ועלתה ארמנתיה (ישעיה ל"ד) וישכח ישראל את עשהו (הושע ח') ושלחתי אש בחומת עזה דלעיל מתאב אנכי (עמוס ז') ע"כ. וכן במקרא גדולה נמסר על כל א' מהם ד' חסר בלישנא:

פסוק יא

ושחת רחמיו. במדרש ילמדנו פרשת כי תצא כשיצא ממעי אמו חתך מיתרין שלה פירוש האם שלה ובלע"ז מדריצ"י שלא תלד הה"ד על רדפו בחרב אחיו ושחת רחמיו רחמו כתיב ע"כ ואין כן בספרים שלנו:

שמרה נצח. כתב ן' עזרא בפירוש המקרא ובס' צחות דף קס"ח שהה"א נחה אע"פ שעיקרה במפיק לכנוי העברה וכ"כ רד"ק במכלול דף ל"ב ובפירוש כתב שהמלה מלעיל מפני סמיכותה למלת נצח שהיא מלעיל ובשרשים הוסיף ויש אומרים כי הה"א נוספת לפי שהמלה מלעיל:

פרק ב

פסוק ד

מאסם את תורת. בדפוס ישן מוינציאה כנגד מלת את נכתב עליו בס"א לית ולפי דעתי נשתבשו כמה שנכתב כנגד מלת מאסם לית וסברי דעל מלת את איתמר ולא היא:

פסוק יא

מבניכם לנביאים. בספרים מדוייקים מלא דמלא:

פסוק יב

ותשקו את הנזרים. כן כתיב בספרים מדוייקים חסר י' קדמאה:

פרק ג

פסוק ב
את כל עונותיכם. בספרים מדוייקיים חסר וא"ו אחר נו"ן. (א"ה עיין מ"ש ביחזקאל ל"ו):

פסוק ד
ממענתו. ברוב הספרים חסר וא"ו אחר עי"ן וכן בס"א כ"י מסור עליו לית חסר:

פסוק ו
וה' לא עשה. למערבאי לא מפיק ה"א ולמדינחאי במפיק:

פסוק ח
דבר מי לא ינבא. ברוב הספרים הבי"ת בסגול ועיין מ"ש ביהושע (סי' י"ד):

פסוק ט
מהומת. בכל הספרים כ"י מדוייקים וגם בדפוסים קדמונים הה"א בוא"ו שורק לא בחולם כמו שהוא בכמה דפוסים:

פסוק יא
והורד. במקצת מדוייקים חסר יו"ד וכן נמסר עליו לית חסר יו"ד וי"ס כתוב והורד המשכן פרשה בהעלותך והורד גאון אשור שם בזכריה:

פסוק יב
בפאת מטה ובדמשק. י"ת על דמשק רחיצין נר' שהוא קורא דמשק בשי"ן שמאלית וכן משמע מפירש"י וממדרש סדר עולם שהביא הוא ז"ל אך בכל ספרים מדוייקים שבאו לפני בשין ימנית וכן פירש הראב"ע ורד"ק והחכם אברבניל אחר שהביא פירוש התרגום ורש"י וסדר עולם כתב נראה מזה שבספרים השלמים האלה היה כתוב ובדמשק בשי"ן שמאלית אמנם ברוב הספרים הנמצאים אתנו כתוב בשי"ן ימנית ורואה אני כדבריהם ז"ל כי גם בכתובות המדוייקים אשר אתנו בספרד מרבי ישראל ואבן מרואס כך הוא נקוד בשי"ן שמאלית:

פסוק יד
ביום פקדי פשעי. העי"ן בצירי:

פרק ד

פסוק א
האמורות לאדניהם. חד מן ז' מפקין אל"ף בלישנא כמ"ש בתילים סימן קל"ה:

פסוק ב
בצנות. הבי"ת בשוא ובנביאים עם פירוש הרי"א בפתח וטעות הוא:

פסוק ג
והשלכתנה. אין בנו"ן דגש בספרים כ"י גם לא בספרים קדמונים וכן בדין כי הוא סימן לנקבות רבות ולא לנקבה הפעולה ועיין ביחזקאל סימן י"ג ובמכלול דף פ"ג:

פסוק ח
שתים שלש. טעה מי שהדפיסו מלא וא"ו כי אין זה בכלל המלאים עפ"ה וסימן נמסר ב"ג יחזקאת מ"א:

פסוק י
ובאפכם. בס"ס הו' במאריך:

פסוק יא
כמהפכת. הה"א בשוא לבדו ובמסורת ירמיה סימן מ"ט כמהפכת ו' וכולהון כתיבין כן:

פסוק יג
וברא רוח. ברוב ספרים כ"י מדוייקים וגם בדפוס ישן מלרע וחסר וא"ו אחר בי"ת וכן נמסר עליו לית חסר: ומגיד לאדם מה שחו. בפ"ק דחגיגה מאי מה שיחו אמר רב אפילו שיחה קלה יתירה שבין איש לאשתו מגידים לו בשעת מיתה וכן בירושלמי פרק אין דורשין אפילו דברים שאין בהן חטא נכתבין לאדם על פנקסו ומי מגיד לאדם הבל היוצא מפיו והכי איתא במ"ר פרשת אמור ואיכה רבתי גבי יתן בעפר פיהו ובסוף מדרש קהלת רבתי נראה שכל המדרשים קוראים שיחו בחירק השי"ן וביו"ד אכן בספרים שלנו נכתב שחו בצירי ובלא יו"ד וכן כתב רד"ק שזהו בצירי אבל אתם ידעתם את האיש ואת שיחו בחירק עכ"ל ונ"ל דהמדרשים לא פליגי אספרי דילן אך דרשוהו לשון שיחה לפי ששינה הכתוב לכתוב כלשון הזה ולא כתב לשון אחר היותר מובן על ענין האדם ומעשיו:

פרק ה

פסוק ב
לא תוסיף קום. ברוב ספרי הדפוס חסר יו"ד וכן ראוי כפי המסורת דפרשת בא אל פרעה יען נמנה זה בכלל ז' חסרים יו"ד הנזכרים שם ואע"פ שבפרטן נראין ז' אינו אלא ו' לפי האמת שמה שכתוב שם והולכתי עליכם אדם הוא הפסוק עצמו שכתוב אח"כ ולא תוסף עוד לשכלם שהכל הוא פסוק א' ולפי דעתי אין לסמוך על מסרה ההיא שהספרים חלוקים עליה בהרבה פסוקים שהם מלאים ומכללם ימים על ימי מלך תוסיף (תהילים

ס"א:ז') עין שזפתו ולא תוסיף (איוב כ':ט') יראה ה' תוסיף ימים (משלי י':כ"ז) עוד יש מסרה אחרת ביחזקאל ל"ו החולקת עליה שאומרת ג' חסר יו"ד בקריאה וסימן ולא תוסף עוד לשכלם (יחזקאל שם) כי אם תציל ועוד תוסף (משלי י"ט:י"ט) ובוגדים כאדם תוסף (משלי כ"ג:כ"ח) ולזאת שומעים שמסכמת למציאות הספרים וכן מצאתיה במקראות ישנות כ"י במשלי כ"ג. ויתד היא שלא תמוט ואולם תחלת לשון המסרה דפרשת בא אמת הוא וכן מצאתי במקרא הנ"ל באיוב ל"ח זל"ש תסיף ג' כתיב כן וסימן והשיבך ה' מצרים בפרשת כי תבוא נוע תנוע ארץ (ישעיהו כ"ד:כ') עד פה תבוא ולא תסיף עד כאן. אבל וכמוהו לא תסף דפרשת בא הכל מודים שהוא חסר דחסר וזולת אלו נ"ל שכולם מלאים דמלאים מכח מסרות שזכרתי וכן ברוב ספרים כ"י ודפוסים קדמונים זה דעמוס מלא דמלא. עוד יש לדעת כי בישעיה כ"ד וביחזקאל ל"ו נמסר מסרה אחרת זל"ש ולא תוסף ד' בקריאה וסימן נוע תנוע ארץ והולכתי עליכם אדם. עין שזפתו. ואמר עד פה תבא ע"כ. ואין זו סותרת מה שאמרנו שכוונת מסרה זו אינה על המלאים והחסרים רק לתת סימן לד' אלו דקדים להון מלת ולא וזה ברור:

פסוק יד

ויהי כן. בכמה ספרים הוא"ו במאריך:

פסוק יט

כאשר ינוס איש מפני הארי. ג' דמטעים סבירין מפי. מסורת ריש פרשת מסעי:

פסוק כא

בעצרתיכם. הצד"י דגושה לתפארת מכלול שקל פעל:

פסוק כב

תעלו לי עלות. במקצת מדוייקים חסר וא"ו קדמאה וכן נכון כפי המסורת דריש פ' מקץ:

מריאכם. מתחלפת מריאיכם:

פרק ו

פסוק ב

כלנה. בס"ס הנו"ן בצירי והכ"ף במאריך ועיין פר' נח סימן י':

מגבלכם. במקצת ספרים מגבולכם בוא"ו וכן הוא במקרא גדולה אמנם כפי המסורת שבמ"ג לא יתכן שנמסר שם גבולכם ג' ב' חסר וא' מלא כל המקום אשר הדרך דאורייתא. כל מקום דיהושע. אם רב גבולה ע"כ. ולא מסיימא הי מינייהו מלא ומדחזינן ההוא דיהושע מלא בכולהו ספרי ודאורייתא חסר על כרחין צריכין למימר דהדין דעמוס חסר:

פסוק ג
ותגשון. במקצת מדוייקים חסר יו"ד ובא' מהם נמסר לית וחסר:

פסוק ד
ערשתם. מתחלפת ערשותם מלא וא"ו:

פסוק ו
ולא נתלו. החי"ת בשוא לבדו שרשים שרש תלה וכן הוא בספרים המדוייקים וזה שלא כדברי ר' יוסף זארק שכתב בספר רב פעלים ובעל הלשון שהחי"ת בחטף סגול ועיין גם מה שכתבתי בירמיה סימן י"ב:
על שבר יוסף. הסמ"ך בצירי:

פסוק ז
בראש גלים. בנביאים עם פי' הרי"א כתוב גוים והוא טעות גלוי וידוע:

פסוק ח
וארמנתיו. חד מן ד' חסרים וא"ו בלישנא כמ"ש לעיל סימן א':

פרק ז

פסוק ב
סלח נא. סמ"ך בגעיא:

פסוק ח
עוד עבור לו. חד מן י' מלאים בלישנא וסימן במ"ג פרשת בלק וכן חברו דסיפרא סימן ח' ותמיהא לי טובא דבמסרה רבתא בהדי תיבותא דיתרין וא"ו וחטפין קמצין וחשיב אוסיף עוד עבור לו דעמוס ואל קא מפרטא נמי הי מינייהו קמץ חטף ובכולהו ספרי דילן תרווייהו בחולם ודילמא הדא היא דעתא דב"נ כמ"ש בתהילים י' גבי תדרוש רשעו ואנן כבר גלינן בכמה דוכתי דלא סמכינן עילויה:

פסוק ט
במות ישחק. חד מן ד' דכתיבין בשי"ן כנוי ליצחק וסימ' נסמר במסורת כאן ובירמיה דימן ל:ג ועיין בחיי פרשת ויצא:

פסוק יד
כי בוקר אנכי. שלשתן שבפסוק מלעיל:

פסוק טו
על בית ישחק. גם זה א' מן הכתובים בשי"ן כמו בצד"י על פי המסורה דלעיל:

פרק ח

פסוק ד
ענוי ארץ. עניי קרי:

פסוק ז
נשבע ה' בנאון. בנביאים עם פירוש הרי"א כתוב בשם של אל"ף דל"ת ובספרים אחרים בשם המיוחד גם במסורת לא נמנה במספר שמות של אדנות:

פסוק ח
ונשק"ה. ונשקעה קרי:
כיאור. מה שיש לדקדק בזה אם הוא חסר וא"ו או מלא עמ"ש בזכריה:

פסוק ט
והבאתי השמש. מלת (מלת והבאתי) בלא מאריך בה"א:

פסוק יא
כי אם לשמוע את דברי ה'. כלהו ספרי הכי איתנהו ובשבת פרק תולין גרסינן דבר ה' וה"ג בב"ר פרשת כ"ה ונראה דנקטי הכי באשגרת לישן פסוק דבתריה דדרשינן אהדדי ובבמדבר רבה פ' ג' קאי שפיר דברי:

פסוק יג
הבתולת. ספרים אחרים הבתולות:

פרק ט

פסוק א
ובצעם. המלה מלעיל בשני פשטין וכן נמסר עליו לית ובטעם מלעיל והצד"י בקמץ והעי"ן בפתח והיה ראוי להיות כולו קמוץ כמו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם. אשר גמלם כרחמיו. אבל מפני שהמלה מלעיל נפתחה העי"ן וקמצות הצד"י לא זז ממקומו וכן מצאתי בס' אח' כ"י מאד ישן מסכים למה שכתוב במכלול דף ל"ב ובשרשים ורב פעלים ותמיה אני מאוד כי בספרים רבים גם הצד"י פתוחה:
לא ינוס להם. בס"א כ"י ולא ובשאר ספרים בלא וא"ו וכן בס"א ספרדי נכתב בצדו יפה בספ' מוגה לא:

פסוק ו
מעלותיו. מעלותיו קרי:

הקרא. אשכחנא בספרי דוקני דבדקמייתא הוה כתיב בהו הקורא בוא"ו ובתר הכי גרירו לה ורווחו עלמא לרי"ש וחזינא נמי בספרי אחריני דכתיבי מעיקרא בלא וא"ו ומסרה דילן מסייעא להון דמסרא יו"ד מלא ולית דין בגווייהו:

פסוק ט

והנעותי. י"ס והנעתי:

צרור ארץ. חד מן ה' דסבירין ארצה וסי' במ"ג פ' ויגש וריש מלכים:

פסוק יג

ונגש חורש. בשי"ן ימנית ולא כמו שכתב שהוא בשי"ן שמאלית ע' במקרא גדולה ישעיה נ"ג על פסוק נגש והוא נענה וכן מצאתי מסר' כ"י שאמרה בפירוש ונגש ד' בקריאה וסימנהון ונגש חור' בקצר. ונגש משה לבדו אל ה'. ונגש הכהן ודבר אל העם. והקבתיו ונגש אלי ע"כ. וכולם בשי"ן ימני':

בקצר. ס"א בקוצר מלא (א"ה והמסורת עליו לית מלא):

תתמוגגנה. כתב המכלל יופי בהפסק בקמץ והן דברי המכלול הועתקו מדפוס קומטאנטינא וכן ראיתי בס"א כ"י אבל במכלול דפוס ויניציאה דף קמ"ד כתוב ובהפסק וכל הגבעות תתמוגגנה וליכא מלת בקמץ וגם בספרים הנמצאים אתנו בפתח וכן נמסר עליו בספר א' לית ופתח: